

Då stod lifsom af Åskan slagen
En hvißfande min Rachels namn.
Det blef så mörkt, min syn försvann,
En afgrundselv i hjertat brann.

Jag glas på glas i ångsten tömde,
Wålböfningar jag tog emot,
Dock blott om dig, Maris, jag brömde,
Och med din hjord wid alpens fot
Jag såg dig än, — der först din röst
Söng smärtan waken i mitt bröst.

Jag måste ut, att andan hämta:
Hwar stjerna war på himlen skymd,
Blott stormens klockor hördes klämta
På alpens topp, i kulan rymd.
Mitt hufvud swindlade, — då stöt
En snö-lavin mig i siät stöt.

Jag wet ej mer; men när jag wäcktes
Ur qwalets tunga sömn, allt ren
Mitt kolsda bröst af glas betäcktes,
Och som friskall hwar åder sten.
Se! hur jag hjertat dölja må
Det genomskinligt är ändå.

Hwärt skall jag fly? För ljusets låga
Jag råds — i mörkret dold, likwål
Min hårda slägt, som gjort min plåga,
Ser ej blott hatet i min själ;
Men och din bild; se, der mitt qwal,
Det grymmaste bland plågors tal!

Du war ju alpens ros? på vinden
Hwärt blomsterdofst försvunnit är.
Jag war ett tråd: den fulna winder
Nu hwarje blad fring rynden bär:
Lyktgubbarna i höstlig natt
Eitt irrbloß i dess krona satt.

Farwål! du är ju till min smärta
En annans brud. Oråt ej, Marie!
Jag lägger handen på mitt hjerta,
Att dölja dina drag deri.
Den inre plågan blir wäl slut
En gång när lyktan flocknar ut!

— Euphorisyrne

Några ord i anledning af Terypsie hore,
Wittra och Wetenskapliga försöket af
Otto Tulindberg. Andra Häftet.

(Fortf. och slut fr. N:o 17)

Författaren har förklarad misnöje öfwer Komitetens
yttrande, att 1:a Häftet af hans Terypsie hore war
ojemnt till utförandet, att författaren sjelf behöfver
bildra sig genom ett methodiskt, filosofiskt Studium,
för att ej blifwa en idelns nebulist, och att hans
språk har för mycket af den Finska dialekten för att
wara ren Swenska.

Den första anmärkningen sberklarar sig Herr
Tulindberg icke förstå, så framt ej dermed skal
menas "en förändring af takt och tonart," företa
gen öfwen inom ett och samma stycke "ad libitum,"
och den han tror förswaras af "stora mästares"
auctoritet. Men Herr Tulindberg misstär sig
alldeles i det fallet om vår mening. Och obegrip-
ligt är, huru ett sådant misstag warit möjligt. Har
han då aldrig försökt en sommarfärd på landet,
eller äro de Finska landwägarna så absolut olika
de Swenska, som är stingra sig med öfwenturliga
krökningar, mellan sjöar, bergsklippor och besliga
flygga tallskogar, än löpa rakt fram bland ångar
och återgårdar, och der man än måste stråwa upp
åt höga backar, än sörta utför i sankt dällder o. s.
w., emedan han icke förstår den derifrån hemtade
bilden af ojemhet? Eller står han ännu på den
bildningsgrad, att han icke inser huru skäligt man
lämpar denna jennförelse till all slags s. b. n Poessi,
der inbillningskraften än jagas upp på den swins-
kande höjden af sammanfogade granna fraser, än
obarmhertigt slungas ned i ej blott den prosaiska
tankens, utan öfwen uttryckets steta dy?

I anledning af den andra erinran, tillstår förf-
fattaren "att något strängt methodiskt, filosofiskt
werk ännu aldrig kommit i hans händer" (det är,
i förtroende sagt, ganska illa) "emedan han aldrig
älskat det methodiska" (detta är ännu värre) och att
han "aldrig kunnat föreställa sig, att detta nödwän-
digt erfordras för att blifwa en begriplig skönlit." —
men denna föreställning tro wi, att han och alla
andra, hwilka som författare något wilja göra,
måste söka att författa sig. Utom det att ingen
ting annat rätt kan uppfattas, än hwad som för-
fås, så är omdölgigen någon ting skönt, som ej
till idén är sannt; men det sanna kan åter icke

attraperas, utan förmåga att reda sina tankar; att afväga idéerna mot hvarandra, upplösa dem i begrepp och pröfva bildernas behörighet till ett adekvat uttryck. Denna förmåga åter förvärfvas icke utan methodiskt studium; och att något, som författare, som Poet uträtta, utan filosofiskt, åtminstone logiskt disciplin, är lika litet görligt, som att, i egenkap af Målare åstadkomma något dugligt, utan att känna proportionerna eller såsom Musicus, utan Generalbasen. Med all respect för Herr Lutindbergs försäkran, att han förstått alla Poeter han läst, hafva vi dock all anledning att misstänka möjligheten att rätt förstå t. ex. en Homer, en Shakespear m. fl. utan att dertill vara methodiskt förberedd, nemligen förstå så, att man af deras studium kan draga behörigt gagn för egen composition. Man ärope sig icke på känslan! Den är till sitt väsende dunkel, och desto rörligare, ju listigare hon är. Hon ger visserligen den sällaste försäkran om intryckets intensitet, men kan ingenting säga om dess kvalitet; och likväl är detta, genom reflexionen endast förnimbart, det, första och viktigaste för bildningen till själsproduction. Stannande nemligen vid blotta intrycket tror man, att detta kommer omedelbart från själsva ordet, frasen, bilden, som dock endast är det yttre omhöllet för den allena lif och betydelse gifvande idén. Med denna falska förutsättning samlar man sig nu allestädes ifrån i minnet en stor skatt af dessa — såsom ur sitt sammanhang rökta — kärnlösa bilder, använder dem, som det faller sig, i rikligt mått, men, märkande att den åsyftade effecten likväl uteblir, (emedan om skal aldrig så många gånger läggas till skal, förvandlas de i ewighet icke till kärna) packar man friskt på med allt flere och flere bilder, till dess att ändtligen konstnäraren själf swindlar för uttryckets idélösa djup och framställningens öfverdrift. Men lika så litet blir det rhytmiska eller rimade hopsyndandet af dylika prälande, concava bilder någon till Poem, som ansländet af de skänste toner och konstligaste löpningar på ett Claver, blir Musik, om de ej upplifvas af sönhetens sanningsanda. Men den frammanas endast af de trollkarlar, som förstå besvärjelsesformlerna och weta att brusa dem.

Wid den tredje af våra anmärkningar, höjer Herr Lutindberg, i sin förklaring, märkligen to-

nen och försmår ej en gång försöklet att medelst en rätt platt och rätt misslyckad "filbunkstiknelse" göra den dugligt "ingsårsbitter", i det han vill insinuera, att "Swenskt tadel, Swenskt kritik" sättes wid allt Finiskt "blott för det att det är Finiskt." Visserligen skulle man endast kunna använda ett högst oangenämt och oskäddadt ord, om man wille gifwa detta försök till förswar af egen sak, sitt rätta och egentliga namn. Det behöfwes dock icke, då Historien, som för all tid bewittnar, huru Finland af Sverige blifwit bemödt, i detta fall är vår Advocat. Då wi ombittigen någonsin kunna uppöfva att innerligen älska det folk, som varit med oss i flera århundraden sammanbundet och med hwilket wi wälwilligt delat vår bildning, vår ära, våra farhågor och vårt bekymmer, kunna wi, sedan denna lyckliga förening nu är bruten, icke annat än med glädje se, huru dessa våra forna förbunds bröder, på egen hand, gå sin intellectuella fulländning till mötes. Med sågnad se wi hwarje försök som dertill göres, och wilja gerna hoppas, att äfwen den, som nu wisar sig blott såsom nyssknuten fart, skall mogna till ädel frukt. Men just derföre åtläger oss wården om det tyrbaraske wi ega, näst wår själsständighet, nemligen denna själsständighets uttryck: wårt Språk, att se till det den ej för detta språk må bli ett sött gift, förderfwande dess bestämde, rena anda. Och att förebygga detta, måste wi noga erinra hwarje försök framträdande Finiskt författare, hos hwilken wi råda anslag att, medelst grundlig och baronisk utbildning, på tiden förwärfwa rätt att verka såsom förebild, att, så länge han strifwer ungefärligen samma språk som wi, skrifa ren Swenska. Dock Hr Lutindberg huslar att "en gång så weta, hwad det är i de fluska författarnes språk, som wi Swenskar lägga dem till last. Nå wäl! jag bygnar härmed som det för mig liggande 2:0 häftet af Terpsichore, och läter på, än här, och än der, ord och fraser, sådana som t. ex. "rent och in'ligt;" "naturens flammande stäpeld." (måne här menas det gammalswenska stäp?) "Jag skulle måla dö;" "Då Rosaborg herrskas af smärtan;" "höbvänbligen;" "Gylliga höjden;" m. fl. Dessa och dylika rasesätt äro — det måste hwarje swenskt läsare nedgifwa — alldeles förkastliga sennistemer, eller åtminstone, högst wansällande sinner på swenska fristspråkets anlete.

Swad annars de stycken, som i detta Häfte innehållas, angår, gäller om dem ungefär samma anmärkning, som såldes öfver det förra. Intet enda bland dessa stycken tillfredsställer under läsningen eller kan kallas godt, och intet är allt igenom, från början och till slutet, rent af dåligt. Underfundom flyttar en klar snillesblirt fram mellan de tjocka dåna dunstyckarne af tropor, omskrifningar och epiteteter, och öfverallt råder sig ett ådelt bemöjande att ej blott "skrifwa efter stentrianten," utan att uppnå något högre och innerligare. Men författaren framstår härifrån som omogen, i högsta grad ofjellständig med lånade fraser och lånad entusiasm. Och sådan är den verkliga äfwen i det stycke, som författaren säger vara frukten af hans innerligaste känsla, eller den så kallade Phantasiën i mörka natten till en Pipa: alster af det slags genie, om hwilket Lessing i lifetiden uttrade: den som faller mig ett genie i den meningen, ger jag en örsil, så att han skall tro att han fick två. —

H. J.
Sat Sapienti.

(Inläst.)

Om Filéniska arfstwisten.

Filéniska arfstwisten hotar att blifwa lång, om icke öfverrätterne försara annorlunda än Justitiæ Collegium. Snart torde man upphöra att känna harm och i stället få känningar af åckel wid de ewigt förnyade, ömkliga och idliga försöken att upprätthålla, icke sin rätt, utan sin rättegång. Käranden säger: att N. war F. S. mor. Swaranden säger då: bewisa! men, af serfild artighet, gör han ännu mer, än hwad han behöfde: han sjelf bewisar, att N. war en annans hustru, en annans mor wid F. S. föregifna födelse. Då diktar käranden något annat, t. er. att N. födde F. såsom den föregifne fadrens fästegvinna, att N. icke war N., utan B. — och så vidare i all ewighet. Men hur, är då detta för swenska lagskipningen wanbedrande öfvel möjligt? Hur kan någon understå sig, att så öfversynt och öfbräckt, gåcka domstolar och enskilda? Hur vågar man låra och stråfwa att bringa sin bewisning till ingen högre punkt, än blott den, att det är möjligt, att man har rätt? Hvem får man tillskrifwa att hafwa öppnat wägen för detta ömkliga gåckeri? Swaranden har mistagit sig på sin

wederpart och trott sig afwäpna honom genom ett öfverfödd i swaromålet; men han har kanske sjelf gjort sig en tjänst, öppnat ett fryphäl åt öfverföddheten.

Den som egentligen öppnat detta fryphäl, är dock underdomstolen. Öfver den af swaranden, utan nödwändighet, åstadkomna bewisning ger man sig att resonera — och wips har käranden ett hål att frypa uti, hwilket icke sunnits, om domstolen endast sagt: "käranden har icke gittat leda i bewisning sina föregifwanden, och således kan ej afscende göras å hans kärömål." Resonneras borde wäl egentligen om kärandens bewisning, ej om swarandens. Efter annorlunda, så tager sig den förre anledning att i ewighet recensera den sednarens bewisning, (hwilket wäl måste wara ett hors d'oeuvre.) i stället att framdraga egna.

Å en annan sida måste man förundra sig öfver domstolens artighet och tålmod att resonera om Hr Wulffs & C. S. vittnesmål. Tror man nå allwar, att saken fått ett annat utseende, i fall hundrade vittnen sunnits, utom Wulff, hwilka intog det samma som han? i fall händelsen påstod tio dagar, i stället för tio år tillbaka? Tror man ens, att det betydde något, om Jonas Filén tillträdde inför Justitiæ Collegium och sagt desamma som Wulff nu vittnar honom hafwa sagt? Tror man verkligen, att detta skulle hafwa bewisat något mot officiella betyg, eller mot vittnen, som på sin ed tagit, icke hwad Filén sagdt, utan hwad han varit? Tror man, att rättegången är begynd icke utan skäl; så måste man dock äfwen tro, att den war slutad utan bewis — N. å dens sida, som ensam behöfde bewisa. Swad wederparten till öfverfödd bewisade, tages af domstolen i pröfning; och man kan då knappast förebrå käranden, att han följer exemplet. Man intåt sig att resonera om vittnesmål, som, om de öf utgjort fullt bewis, dock ingen ting bewisa i saken; hwem undrar då på käranden, att han med glädje omfattar till stället att begära uppkof, för att anskaffa flera dylika bewis, hwilka, om de i parti erhållas, likwäl aldrig kunna verka på saken.

Stockholm,
Elméns & Granbergs Tryckeri.

R O M E T E N.

N:o 24.

Lördagen den 24 Mars 1827.

Om den föregifna wigten att bibehålla de högre Embetsmännen wid deras anseende.

Fiat Justitia, et pareat mundus.

På de sednare tider har man, tid efter annan, hört den satsen yrkas, att Regeringen måste — så som det i talesättet heter — synnerligen taga hvarje högre administrativ Auctoritetens försvär, på det att dess anseende in för allmänheten icke må comprometteras, så att, — om man, för exempelens skull, får och kan antaga det som tänkbart — i fall ett Justitiæ Råd hade, i privattransaktion, beslutit öfver och bortskänkt annars mans rätt, utan att dertill vara befullmäktigad och ombuden; eller i fall en Biskop själf hade neblåtit sig till att, af Nepotism eller andra motiver, inblandas sig och intrigera wid walen af Prestler till hans jurisdiktion underlydande Pastorater; eller en Öfwerste, med användande af inquisitoriska medel och hotelser, till hwilka hans myndighet gifwa honom anledning, tvingade en subaltern, som handlat rätt, men emot Öfwerstens wilja och infall, att taga afled; eller en Landshöfding tillåtit sig alla möjlige snedsprång öfver gränserna för hans åtgärder, eller mera dylikt, så skulle de, derföre anlagade, antingen bibehållas oförkränkte emot åklagaren, eller, om dennes bewis wore alltför högt talande, denne förhjelpas blott så till wida till sin rätt, som det kunde ske, utan att Auctoriteterna komma att träffas af det straff Laggen bestämmer för deras handlande, uppenbart emot gifwen lag.

Man har grundat detta yrkande på det resonementet, att alla så beskaffade auctoriteter äro tillfatta, för att hålla samteliga underlydande wid ordning och till iagttagande af deras skyldigheter; detta kunna de icke fullgöra, om de icke bibehållas oförkränkte wid sitt anseende, såsom ofelbara, och detta kan åter icke ske, om dessa underlydande kunde så draga deras förmån till ansvar och sålunda uppmuntras, att föra klagan öfver deras åtgärder. Att hindra detta, måste alltså antingen den klagande så orätt, eller åtminstone de öfverlagade åtgärderne på ett så modifieradt sätt ogillas, att Auctoriteterna dock icke så anseende af att i grunden hafwa handlat emot lag och rättwisa.

Wi måga tro, att dessa slutsatser äro alldeles ogiltiga och på falska premisser och förutsättningar byggda. Att ej tala om, att i fall de hade någon bindande kraft, skulle de gälla, icke blott för de högre myndigheterna, utan äfwen hela raden utfrö ända till de lägsta, så att t. ex. Corporalens, Tjerdingsmannens och Kyrkowaktarens anseende af ofelbarhet, de måtte företaga sig hwad som helst, måste hållas i lika oförkränkt helgd som Öfwerstens, Landshöfdingens och Biskopens. Wiktigheten för de förra att frodigt utöfwa deras embeten beror lika mycket på förutsättningen af att de alltid handla rätt, som för de sednare.

Att hvarje embete, så lågre som högre, till sin idé, *) bör anses ofelbart, det är af högsta

*) Wi säga till sin idé, icke efter hwad som finnes i werkligheten. Lagen och rättwisan få ej tillåta några fel-

